

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2026 alkaen

Ahall 08.12.2025

6294/02.05.00.00/2025

Valmistelija(t) Kari Janhonen, puh. 044 717 2078,
kari.janhonen(at)pshyvinvointialue.fi, Tiina Roininen,
tiina.roininen(at)pshyvinvointialue.fi, puh. 044 717 3806

Päätös

Esittelijä hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle hyväksyttäväksi asiakkailta perittävät sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ja huojennusohjeen liitteiden mukaisesti.

Ennakkovaikutusten arviointi

Asiakasmaksujen korotus on välttämätöntä koska kustannustaso on merkittävästi noussut.

Toimivallan peruste hallintosääntö 35 §, kohta 8.

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan liitteenä:

- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2026 alkaen
- Huojennusohje 2026
- Taulukko asiakasmaksujen muutoksista sekä euromääristä 1.1.2026 alkaen.pdf

Valmistelu

Laissa hyvinvointialueesta (611/2021) 22 §:ssä säädetään, että aluevaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaissa (734/1992) ja -asetuksessa (912/1992) säädetään palvelujen enimmäismaksuista. Hyvinvointialue voi päättää, että palvelusta ei peritä maksua tai maksu on pienempi kuin laissa on säädetty. Osa palveluista on lailla säädetty maksuttomaksi. Joidenkin palvelujen maksuja sääntelevät asiakasmaksulain yleisperiaatteet (asiakasmaksulaki 2 §), jolloin palvelusta perittävä maksu voi olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Valtioneuvoston 13.11.2025 asetuksen (VN/31407/2025) perusteella asiakasmaksut nousevat ensi vuoden alusta. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskusten asiakasmaksuasetuksen mukaisiin asiakasmaksuihin on tehty lakisääteiset indeksitarkistukset, minkä seurauksena maksujen enimmäismäärät nousevat vuoden 2026 alusta. Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluista perittävien asiakasmaksujen enimmäismäärät nousevat kansaneläkeindeksiin sidotusti 6,93 % (esim. sote-aseman lääkäripalvelusta perittävä maksu ja poliklinikkamaksu). Asetusmuutos nostaa myös sosiaalihuollon palveluna järjestettävän tilapäisen kotihoidon ja sosiaalihuollon lyhytaikaisen laitoshoidon maksujen enimmäismääriä 6,93 %. Lisäksi lapselta/nuorelta perittävä maksu lastensuojelulain mukaisena avohuollon tukitoimena, sijaishuoltona tai jälkihuoltona järjestetystä perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista voi olla enintään 2.190,50 euroa/kk 1.1.2026 lukien (korotus 6,93 %).

Asetuksessa säädettyjen maksujen indeksitarkistusten lisäksi samanaikaisesti tehdään indeksitarkistukset myös asiakasmaksulaissa säädettyihin tulosidonnaisiin asiakasmaksuihin koskeviin vähimmäiskäyttövaroihin ja tulorajoihin. Vähimmäiskäyttövaralla tarkoitetaan asiakkaalle minimissään kuukausittain hänen omaan käyttöönsä jätettävää rahaa, joka koskee pitkäaikaista laitoshoidon ja perhehoitoa sekä ympärivuorokautista palveluasumista. Lakisääteisen vähimmäiskäyttövaran määrä 1.1.2026 alkaen pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa asumispalvelussa, perhehoidossa ja vammaisen lapsen asumisen tuen palvelussa nousee 195 euroon/kk ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa 131 euroon/kk. Jatkuvan ja säännöllisen kotiin annettavan palvelun maksu määritellään asiakasmaksulaissa säädetyn tulorajan ylittävältä tulosta (eli maksua ei peritä tulorajaa pienemmältä tulosta). Tuloraja nousee esimerkiksi yksin asuvalla nykyisestä 653 eurosta 699 euroon/kk ja kahden henkilön taloudessa 1205 eurosta 1290 euroon/kk.

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut 17.11.2025 taulukon asiakasmaksuasetuksessa ja -laissa säädettyjen asiakasmaksujen enimmäiseuromääristä (liitteenä). Asiakasta suojaa jatkossakin muun muassa asiakasmaksulain mukainen maksukatto, joka rajoittaa maksujen perimistä kalenterivuoden aikana. Asiakasmaksukaton euromäärä nousee kansaneläkeindeksiin sidotusti 6,93 % 815 euroon kalenterivuodessa 1.1.2026 lukien. Taulukossa on myös maksukykyyn perustuvien maksujen määrittelyssä noudatettavat vähimmäiskäyttövarat ja tulorajat jatkuvassa ja säännöllisessä kotiin annettavassa palvelussa, jotka nousevat työeläkeindeksiin sidottuina 7,06 %.

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävän maksun enimmäismäärää koskeva lakimuutos (HE 117/2025) on hyväksytty 19.11.2025 eduskunnan täysistunnossa, jonka mukaisesti maksun enimmäismäärä nousee 73,70 euroon 1.1.2026 lukien. Esityksenä on lakisääteisen maksimihinnan periminen 1.1.2026 lukien voimassa olevalla maksimieuromäärällä pois lukien mielenterveys- ja

päihdepalvelujen sekä psykiatrian käyttämättä jätetyt palvelut.

Joihinkin asiakasmaksulain 2 §:n mukaisiin maksuihin esitetään 2%:n suuruista korotusta. Tällaisia maksuja ovat ikääntyvien palveluissa turvapalveluista perittävät asiakasmaksut sekä vammaispalveluissa ateria- ja ylläpitomaksut.

Asiakasmaksujen hinnasto on valmisteltu toimialojen asiantuntijoiden kanssa. Esitettävät asiakasmaksut noudattelevat pääsääntöisesti lainsäädännön mahdollistamia maksimitasoja.

Asiakasmaksujen osalta tarkistuksia voidaan tehdä lainsäädännön muuttuessa.